

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา โครงการส่งเสริมให้ที่พัคสงฆ์เขารงทองช่วยงานด้านป่าไม้ บ้านป่าแดง ตำบลป่าเลา อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกันเพื่อให้ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านป่าแดง ตำบลป่าเลา อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 6 หมู่บ้านที่ อาศัยอยู่โดยรอบและใช้ประโยชน์จากพื้นที่โครงการส่งเสริมให้ที่พัคสงฆ์เขารงทองช่วยงานด้าน ป่าไม้ จำนวนทั้งสิ้น 3,753 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling Unit) และขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัย ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) จากประชากร โดยมีขนาดตัวอย่าง 364 คน โดยใช้ตารางแสดง จำนวนตัวอย่างของยามาเน่ จำแนกตามความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมให้เกิดได้ จำนวนประชากรและระดับ ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์(สรชัย พิศาลบุตร 2552: 9-24) ดังนี้

ภาพที่ 3.1 ตารางแสดงจำนวนตัวอย่างของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จำนวน ประชากร	ความคลาดเคลื่อน					
	$\pm 1\%$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$	$\pm 4\%$	$\pm 5\%$	$\pm 10\%$
500	-	-	-	-	222	83
1,000	-	-	-	385	286	91
1,500	-	-	638	441	361	94
2,000	-	-	718	476	333	95
2,500	-	1,250	769	500	345	96
3,000	-	1,364	811	517	353	97
3,500	-	1,458	843	530	359	97
4,000	-	1,538	870	541	364	98
4,500	-	1,607	891	549	367	98
5,000	-	1,667	909	556	370	98

ที่มา: สรชัย พิศาลบุตร (2552: 9-24)

1.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านป่าแดงจำนวน 6 หมู่ อายุตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป

1.3 เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและนำมาแก้ไขปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จริง โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านพล้า ตำบลป่าเลา อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่โครงการส่งเสริมให้ที่พัสดุของเขตรองชวยงานด้านป่าไม้ บ้านป่าแดง ตำบลป่าเลา อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 40 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่ายค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

2) ตอนที่ 2 การใช้ประโยชน์จากป่าของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ แบ่งเป็น คำถามว่าใช่หรือไม่ใช่ ถ้าใช่จะแบ่งเป็นใช่ในครัวเรือนหรือเพื่อการค้า

3) ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) การรับทราบ / พูดยุเกี่ยวกับปัญหาการจัดการทรัพยากรป่าไม้
- (2) การวางแผนดำเนินการจัดการทรัพยากรป่าไม้
- (3) การดำเนินงานการจัดการทรัพยากรป่าไม้
- (4) การติดตามและการประเมินผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้

แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ คือส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

4) ตอนที่ 4 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ต่อความเหมาะสมการดำเนินกิจกรรมของโครงการส่งเสริมให้ที่พักสงฆ์เขางทองช่วยงานด้านป่าไม้ จะมีคำถามว่าเหมาะสม/ควรปรับปรุง และเรื่องที่ควรปรับปรุง แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านพระสงฆ์
- (2) ด้านเจ้าหน้าที่ป่าไม้
- (3) ด้านประชาชน

1.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามไปสอบถามเข้าไปในหมู่บ้านเมื่อพบกลุ่มตัวอย่างก็ทำการสอบถามอายุ และความยินดีที่จะตอบแบบสอบถามหรือไม่ ถ้ายินดีที่จะให้ข้อมูลก็จะให้ตอบแบบสอบถามจนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 364 ตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

1.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
- 2) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่โครงการฯ ของคนในชุมชน ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
- 3) ระดับของการมีส่วนร่วมของกิจกรรม โครงการส่งเสริมให้ที่พัทสงฆ์เขารองทองช่วยงานด้านป่าไม้ฯ ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4) ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ต่อความเหมาะสมการดำเนินกิจกรรมของโครงการส่งเสริมให้ที่พัทสงฆ์เขารองทองช่วยงานด้านป่าไม้ฯ ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประโยชน์จากพื้นที่โครงการส่งเสริมให้ที่พัทสงฆ์เขารองทองช่วยงานด้านป่าไม้ฯ โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คนประกอบด้วย

2.1.1 ผู้นำชุมชนหมู่บ้าน ๗ ละ 1 คน คือ

- 1) กำนันตำบลป่าเลา หมู่ที่ 3 ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- 2) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- 3) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- 4) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- 5) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- 6) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1.2 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน

2.1.3 ผู้แทนเจ้าหน้าที่ป่าไม้ 1 คน

2.1.4 พระภิกษุ 1 รูป คือ พระชาญชัย เพชรดี ตำแหน่งประธานที่พัทสงฆ์เขารองทอง บ้านป่าแดง ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยมีแบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยในประเด็นที่สนใจ คือ ปัญหาและ

อุปสรรคของการดำเนินงานโครงการส่งเสริมให้ที่พัคสงฆ์เขารงทองช่วยงานด้านป่าไม้ฯ และ
แนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยใช้การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และนำข้อมูลมาสรุปวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของโครงการส่งเสริมให้ที่พัคสงฆ์เขารงทองช่วยงานด้านป่าไม้ฯ เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งในการจัดการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโครงการส่งเสริมให้ที่พัคสงฆ์เขารงทองช่วยงานด้านป่าไม้ บ้านป่าแดง ตำบลป่าเลา อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสำรวจตามแบบสอบถามให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยได้รับทราบข้อมูลและให้ข้อคิดเห็น

2.3.2 ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโครงการส่งเสริมให้ที่พัคสงฆ์เขารงทองช่วยงานด้านป่าไม้ฯ ในประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการส่งเสริมให้ที่พัคสงฆ์เขารงทองช่วยงานด้านป่าไม้ฯ

2.3.3 นำข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อยมาวิเคราะห์สรุปผล

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้แก่ พรรณนาความ
การบรรยาย การตีความ และการวิเคราะห์ส่วนประกอบ